

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Ljubomíra Drápala a soudců JUDr. Jiřího Doležílka a JUDr. Lubomíra Ptáčka, Ph.D., v právní věci žalobce **J.K.**, narozeného dne XXXXX, bytem v XXXXX, zastoupeného Mgr. Alešem Buriánkem, advokátem se sídlem v Praze 1, Vodičkova č. 709/33, proti žalované XXXXX se sídlem v XXXXX, XXXXX, zastoupené JUDr. Oldřichem Navrátillem, advokátem se sídlem v Kyjově, Svatoborská č. 363/11, o neplatnost výpovědi z pracovního poměru, vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 13 C 15/2012, o dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. března 2016 č.j. 49 Co 222/2015-359, takto:

Usnesení krajského soudu **se zrušuje** a věc **se vrací** Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Od ů v o d n ě n í :

Dopisem ze dne 23.9.2011 žalovaná sdělila žalobci, že s ním rozvazuje pracovní poměr výpovědí podle ustanovení § 52 písm. c) zákoníku práce pro nadbytečnost, neboť za účelem zvýšení efektivity práce a hospodaření žalované rozhodl dne 22.9.2011 ředitel žalované J.P. o zrušení psychiatrické ambulance, v níž žalobce dosud působil.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že je tato výpověď z pracovního poměru neplatná. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že považuje rozhodnutí ředitele žalované o zrušení psychiatrické ambulance za "zjevně účelové", neboť žalobce "otevřeně kritizoval manažerské kroky nového vedení nemocnice, což vedení nemocnice v čele s ředitelem J.P. neslo nelibě". Navíc, do doby, než byla řediteli oznámena evidence " XXXXX ", kterou žalobce zastupuje, nebylo o zrušení pracoviště žalobce vůbec uvažováno, a proto má žalobce za to, že jednak nelze akceptovat rozhodnutí o zrušení pracoviště jako platný důvod ukončení pracovního poměru žalobce, jednak takový postup vykazuje zjevné známky diskriminačního jednání založeného na členství žalobce v odborové organizaci a jeho předsednictví v "občanském sdružení XXXXX". Žalobce dále namítá, že ve výpovědi nebylo uvedeno, z jakých důvodů se stal žalobce nadbytečným, resp. "proč bylo nutné zrušit psychiatrickou ambulanci a nebylo možné zachovat v rámci nemocnice místo psychiatra, když jeho činnost nebyla pouze ambulantní, nýbrž i konsiliární (poradenská), poskytovaná dalším oddělením nemocnice".

Okresní soud v Hodoníně rozsudkem ze dne 19.3.2015 č.j. 13 C 15/2012-317 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit na náhradě nákladů řízení žalobci 69.520,42 Kč k rukám advokáta Mgr. Aleše Buriánka a "České republice - Okresnímu soudu

v Hodoníně" 11.363,- Kč. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že zrušení psychiatrické ambulance ve skutečnosti nesledovalo zlepšení hospodářské situace nemocnice, ale že bylo záminkou pro vytvoření možnosti skončit pracovní poměr se žalobcem, neboť se žalobce stal jako "jeden z nejaktivnějších odpůrců nového vedení nemocnice", který stál za založením občanského sdružení XXXXX a za založením nové odborové organizace, pro vedení nemocnice "nepohodlným". Podstatnou okolností tu je úzká časová návaznost mezi událostmi předcházejícími zrušení psychiatrické ambulance a výpovědí danou žalobci, neboť dne 5.9.2011 byl ředitel žalované informován o vzniku nové odborové organizace a již dne 9.9.2011 žádá tuto organizaci o souhlas s výpovědí a oznamuje svůj záměr zrušit psychiatrickou ambulanci. K námitce žalované, že důvodem zrušení ambulance byla její ztrátovost, soud prvního stupně dokazováním zjistil, že žalovaná nenechala vypracovat za tímto účelem žádnou analýzu a ředitel měl k dispozici pouze "výstupy z ekonomického systému nemocnice", které nebyly žádným relevantním způsobem dále zpracovány a vyhodnoceny. Vedení nemocnice navíc záležitost zrušení ambulance nijak nekonzultovalo ani s odborovými organizacemi, ani se zřizovatelem, který obdržel až samotné rozhodnutí o zrušení psychiatrické ambulance, přičemž ze "zápisu z porady vedoucích pracovníků ze dne 31.5.2011" vyplývá, že ředitel "takovéto kroky" se zřizovatelem projednával (například při zrušení zubní ambulance). Tvrdí-li žalovaná, že zrušením psychiatrické ambulance naopak získala příjem z nájemného, dospěl soud prvního stupně k závěru, že sjednané nájemné ve výši 1.900,- Kč měsíčně za prostory, v nichž nyní působí soukromá ambulance, v příjmech nemocnice představuje zcela zanedbatelnou položku a výše nájemného spíše "budí rozpaky nad hospodařením nemocnice". Z uvedených důvodů je nutné na jednání žalované a výpověď danou žalobci nahlížet ve smyslu ustanovení § 14 zákoníku práce (ve znění účinném do 29.12.2011) jako na neplatné. Pro úplnost soud prvního stupně dodal, že neplatnost výpovědi lze dovodit také z důvodu nedostatku souhlasu odborové organizace s výpovědí udělenou žalobci, neboť na žalované je možné spravedlivě žádat, aby žalobce dále zaměstnávala. K tomuto závěru soud prvního stupně dospěl zejména proto, že žalovaná před rozhodnutím o zrušení ambulance neučinila žádné kroky, které by tvrzené nepříznivé hospodářské výsledky této ambulance mohly zlepšit, a sama připustila, že provozování psychiatrické ambulance je výnosné a není tedy důvod se domnívat, že při přijetí potřebných personálních či jiných opatřeních by se situace ambulance nemohla zlepšit. Teprve ukázalo-li by se, že ani takto nelze nápravy dosáhnout, bylo by podle soudu prvního stupně možné uvažovat o tom, že na žalované by nebylo možné požadovat, aby nadále žalobce zaměstnávala.

K odvolání žalované Krajský soud v Brně usnesením ze dne 23.3.2016 č.j. 49 Co 222/2015-359 zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že se soud prvního stupně řádně nevypořádal s obranou žalované, která byla založena na tvrzení, že důvodem rozhodnutí o organizační změně byla dlouhodobá ztrátovost psychiatrické ambulance a tedy snaha žalované o zlepšení ekonomiky žalované, a že proto nelze závěr soudu prvního stupně přezkoumat pro nedostatek důvodů. Odvolací soud uložil soudu prvního stupně, aby v dalším řízení doplnil dokazování žalovanou navrženým znaleckým posudkem z oboru ekonomiky, a bude-li poté odůvodněn závěr, že se ze strany žalované nejednalo o zneužití práva ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 zákoníku práce, musí se soud prvního stupně zabývat tím, zda lze na žalované spravedlivě požadovat, aby žalobce i nadále zaměstnávala.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Má za to, že soud prvního stupně na základě provedených důkazů řádně a spolehlivě zjistil skutkový stav věci,

a že byl proto schopen posoudit platnost sporné výpovědi z pracovního poměru. Dovodil-li soud prvního stupně, že důkaz znaleckým posudkem k posouzení ekonomické situace a hospodaření zrušené psychiatrické ambulance je pro účely posouzení platnosti výpovědi zcela nepodstatný a v odůvodnění tento svůj postup dostatečným způsobem zdůvodnil, je nutné uzavřít, že soud prvního stupně pouze využil svého práva, které mu přiznává ustanovení § 120 odst. 1 věty druhé občanského soudního řádu, a současně má tento postup i "oporu" v konstantní judikatuře Nejvyššího soudu ČR. Žalobce dovozuje, že tvrzenou ztrátovost ambulance nelze považovat za pravý důvod výpovědi, čemuž nasvědčují i všechny v řízení prokázané okolnosti, za nichž došlo k rozvázání pracovního poměru. Žalovaná podle jeho názoru neprokázala skutečnou existenci výpovědního důvodu a neprokázala ve smyslu ustanovení § 61 odst. 4 zákoníku práce ani to, že na ní nelze spravedlivě požadovat, aby žalobce nadále zaměstnávala. Žalobce se ztotožňuje s názorem soudu prvního stupně též v tom, že - s ohledem na okolnosti, které zrušení pracovního poměru předcházely - interní psychiatrická ambulance byla žalovanou zrušena s úmyslem vytvořit podmínky pro skončení pracovního poměru se žalobcem a tvrzená ztrátovost ambulance a záměr zlepšit ekonomické fungování žalované nebyly skutečnou příčinou. Z těchto důvodů je nutné posoudit výpověď danou žalobci jako neplatnou podle ustanovení § 14 zákoníku práce. Žalobce proto navrhl, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil.

Žalovaná navrhla, aby dovolací soud dovolání žalobce odmítl, eventuálně zamítl. Nesouhlasí zejména s tvrzením žalobce, že prokázání toho, zda zrušená psychiatrická ambulance byla z ekonomického hlediska ztrátová, má být pro daný spor o neplatnosti výpovědi z pracovního poměru zcela podružným a že by nemělo mít vliv na učiněné rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu a že věc je třeba i v současné době - vzhledem k tomu, že řízení v projednávané věci bylo zahájeno v době před 1.1.2014 - posoudit (srov. Čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb.) podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31.12.2013 (dále jen "o.s.ř."), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o.s.ř.).

V projednávané věci závisí napadené usnesení odvolacího soudu mimo jiné na vyřešení otázky procesního práva, za jakých podmínek může odvolací soud zrušit rozhodnutí soudu prvního stupně, je-li ke zjištění skutkového stavu věci třeba provést (podle jeho názoru) další důkazy. Protože při řešení této právní otázky se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, je dovolání proti usnesení odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o.s.ř. přípustné.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Podle ustanovení § 219a odst. 2 o.s.ř. odvolací soud rozsudek nebo usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé, zruší tehdy, jestliže ke zjištění skutkového stavu věci je třeba provést další účastníky navržené důkazy, které nemohou být provedeny v odvolacím řízení (§ 213 odst. 3 a 4 o.s.ř.); ustanovení § 213 odst. 5 o.s.ř. tím nesmí být dotčeno.

Podle ustanovení § 213 odst. 4 o.s.ř. odvolací soud doplní dokazování o účastníky navržené důkazy, které dosud nebyly provedeny, ukazuje-li se to potřebné ke zjištění skutkového stavu věci; to neplatí jen tehdy, má-li být provedeno rozsáhlé doplnění dokazování a jestliže ke skutečnosti, jež jimi má být prokázána, dosud nebylo provedeno žádné nebo zcela nedostatečné dokazování.

Z ustanovení § 213 odst. 4 o.s.ř. vyplývá, že doplnění dokazování o dosud neprovedené důkazy, které byly navrženy za řízení před soudem prvního stupně (v souladu s požadavky ustanovení § 118b o.s.ř.) nebo které byly navrženy až před odvolacím soudem a jsou z pohledu ustanovení § 205a a 211a o.s.ř. přípustné, provádí - je-li to potřebné ke zjištění skutkového stavu věci - odvolací soud. Toto doplnění dokazování nemusí být provedeno v odvolacím řízení jen tehdy, představuje-li rozsáhlé doplnění dokazování a nebylo-li ke skutečnosti, která má být prokázána, dosud (před soudem prvního stupně) provedeno žádné dokazování nebo bylo-li k ní provedeno jen zcela nedostatečné dokazování. Obě podmínky uvedené v ustanovení § 213 odst. 4 o. s. ř. musí být splněny kumulativně; odvolací soud není povinen provést navržené důkazy jen tehdy, jestliže má být provedeno rozsáhlé doplnění dokazování a, současně, jestliže ke skutečnosti, jež jimi má být prokázána, dosud nebylo provedeno žádné nebo zcela nedostatečné dokazování. Jen za těchto podmínek může být za účelem provedení dalších důkazů rozhodnutí soudu prvního stupně podle ustanovení § 219a odst. 2 o.s.ř. zrušeno.

Rozsáhlost doplnění dokazování nevyjadřuje počet (množství) důkazů, které by měly být za odvolacího řízení provedeny, ale vždy rozsah skutečností významných pro posouzení věci, ohledně kterých je třeba za odvolacího řízení doplnit dokazování. Zcela nedostatečným dokazováním se má v ustanovení § 213 odst. 4 o.s.ř. na mysli stav, kdy soud prvního stupně sice některé důkazy provedl, avšak šlo o důkazy zjevně nezpůsobilé objasnit skutečnosti pro rozhodnutí nebo řízení významné. Zcela nedostatečné dokazování je třeba odlišit od neúplného dokazování, o němž jde zejména tehdy, kdy soud prvního stupně provedl důkazy obecně vzato způsobilé prokazovanou skutečnost objasnit, avšak v konkrétním případě k tomu nedošlo, a je proto třeba (v zájmu zjištění skutkového stavu věci) provést ještě další důkazy (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.2015 sp. zn. 21 Cdo 1467/2014, které bylo uveřejněno pod č. 91 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2015).

V projednávané věci nepředstavovalo doplnění dokazování znaleckým posudkem z oboru ekonomiky - z hlediska rozsahu skutečností významných pro posouzení věci - rozsáhlé doplnění dokazování, a nešlo ani o případ, kdy by ke skutečnosti, která měla být znaleckým posudkem prokázána, nebylo před soudem prvního stupně provedeno žádné dokazování, nebo kdy by k ní bylo provedeno jen zcela nedostatečné dokazování; soud prvního stupně k této skutečnosti provedl dokazování (výstupy z ekonomického systému žalované, výsledkem ekonomického náměstka žalované D.K.). Podmínky pro to, aby doplnění dokazování znaleckým posudkem z oboru ekonomika nemohlo být

provedeno v odvolacím řízení a aby rozhodnutí soudu prvního stupně mohlo být z důvodu neprovedení tohoto důkazu zrušeno odvolacím soudem podle ustanovení § 219a odst. 2 o.s.ř., proto v posuzovaném případě nebyly - jak vyplývá z výše uvedeného - splněny.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není správné. Protože nejsou splněny podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu napadeného usnesení odvolacího soudu, Nejvyšší soud České republiky napadené usnesení podle ustanovení § 243e odst. 1 o.s.ř. zrušil a věc podle ustanovení § 243e odst. 2 věta první o.s.ř. vrátil odvolacímu soudu (Krajskému soudu v Brně) k dalšímu řízení.

Právní názor vyslovený v tomto usnesení je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1 a § 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o.s.ř.).

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 7. prosince 2016

JUDr. Ljubomír D r á p a l, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Naděžda Hanáková, Dis.